

Jaarverslag 2020

1 Samenvatting

Als de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (de diensten) bepaalde bijzondere bevoegdheden willen inzetten, dienen zij een verzoek in bij de betrokken ministers. Voor de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) is dat de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, voor de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) de minister van Defensie. Als de minister toestemming verleent, toetst de TIB daarna of die toestemming rechtmatig is verleend. In de praktijk toetst de TIB de inhoud van het verzoek, omdat de betrokken minister toestemming verleent door het verzoek te ondertekenen. In het jaarverslag wordt daarom ook wel gesproken over het toetsen van verzoeken. Het oordeel van de TIB is bindend. Dat betekent dat wanneer de TIB oordeelt dat de toestemming onrechtmatig is verleend, de bevoegdheid niet mag worden ingezet.

In het jaarverslag legt de TIB verantwoording af over de manier waarop de toestemmingen op de verzoeken getoetst zijn. Er wordt verslag uitgebracht over de periode van 1 april 2020 tot en met 31 december 2020. In deze periode zijn in totaal 2.165 verzoeken getoetst van beide diensten gezamenlijk. Bij 8,1% van de verzoeken van de MIVD heeft de TIB geoordeeld dat de toestemming onrechtmatig is verleend. Bij 1,9% van de verzoeken van de AIVD heeft de TIB geoordeeld dat de toestemming onrechtmatig is verleend.

Ten opzichte van de vorige verslagperiode is een hoger percentage van de verzoeken van de MIVD als onrechtmatig beoordeeld. Dit heeft zowel te maken met de verzochte bevoegdheden als met de kwaliteit van de verzoeken. De TIB heeft hiervoor aandacht gevraagd bij de dienstleiding van de MIVD. Het percentage van verzoeken van de AIVD dat als onrechtmatig is beoordeeld, is slechts beperkt gestegen.

Wat de TIB betreft is er een groter punt van zorg. Net als in de voorgaande verslagperiode is de TIB meermaals onjuist geïnformeerd. De TIB heeft vastgesteld dat dit bij beide diensten is voorgevallen. In een paar gevallen bleek de onjuiste informatievoorziening pas nadat de TIB herhaaldelijk vragen stelde aan de diensten, waarbij niet alleen de verzoeken maar ook de initiële antwoorden onjuiste informatie bleken te bevatten.

Het aantal verzoeken waarvoor toestemming is verleend, is in de verslagperiode fors toegenomen. Ook de inhoudelijke omvang van de verzoeken is toegenomen. Dit zet druk op de capaciteit van de TIB om de toetsing gedegen te kunnen blijven uitvoeren. De capaciteit van de TIB zal met deze toename moeten meestijgen, om aan de gestelde taken te kunnen blijven voldoen.

De TIB heeft in de verslagperiode geen nieuwe verzoeken met betrekking tot onderzoeksoopdrachtgerichte interceptie op de kabel ontvangen. Wel heeft de TIB een aantal presentaties hierover ontvangen van de diensten. Hierin is een wijziging van de wijze waarop de AIVD en MIVD voornemens zijn om gegevens te verwerven en filteren nader toegelicht.

In november 2020 heeft de TIB een brief aan beide ministers gestuurd over verzoeken om bijzondere bevoegdheden in te zetten op 'organisaties'. Dergelijke verzoeken kunnen zien op formele organisaties, maar ook op informele of fluïde organisaties. Binnen de gedefinieerde kaders van een organisatie kunnen individuele personen gedurende de toestemmingstermijn worden bijgeschreven, zodat de bijzondere bevoegdheid ook op hen kan worden ingezet, zonder nieuwe toets vooraf. De TIB heeft geconstateerd dat organisatieverzoeken van beide diensten in reikwijdte en in omvang zijn toegenomen. De TIB heeft aangekondigd dat zij de komende tijd nader aandacht zal besteden aan de vraag of de organisatieverzoeken voldoen aan de daarvoor gestelde criteria.

Tot slot heeft de TIB in de verslagperiode bij de beoordeling van hackverzoeken wederom waargenomen dat *bulkhacks* op gespannen voet staan met de vereisten van proportionaliteit en gerichtheid, vooral indien de bulkdatasets als geheel langer beschikbaar blijven bij de dienst. Daarnaast ziet de TIB verzoeken waarin toestemming wordt gevraagd voor hacks met een uitsluitend strategische onderbouwing. Over de toelaatbaarheid daarvan heeft de wetgever zich niet eerder expliciet uitgelaten, waardoor een specifiek beoordelingskader ontbreekt. De TIB vindt het wenselijk dat de wetgever zich uitlaat over de toelaatbaarheid van hacks die op strategische gronden worden uitgevoerd en wat daarvoor het kader is.

2 Inhoudsopgave

1	Samenvatting.....	1
2	Inhoudsopgave	3
3	Voorwoord	4
4	Inleiding	5
5	Observaties.....	7
	5.1 Onderzoekopdrachtgerichte interceptie op de kabel	7
	5.2 Organisatieverzoeken.....	8
	5.3 Inzet van de hackbevoegdheid.....	9
	5.3.1 Bulkhacks en de relevantiebepaling.....	9
	5.3.2 Strategische inzet van de hackbevoegdheid	10
6	Resultaten en bevindingen.....	12
	6.1 Algemeen beeld bij de verzoeken	12
	6.2 Resultaten van de rechtmatigheidstoets	14
	6.3 Beoordeling spoedprocedure.....	15
	6.4 Grondslagen van onrechtmatigheden.....	16
7	Conclusie en vooruitblik	18
8	Samenstelling van de TIB.....	21

3 Voorwoord

Voor u ligt het derde jaarverslag van de TIB. Het jaar 2020 is in vele opzichten anders gelopen dan menigeen bij de start daarvan had verwacht. De TIB heeft ook te maken met de gevolgen van de maatregelen die door het kabinet zijn genomen ter voorkoming van verdere verspreiding van COVID-19. De TIB heeft zich bij gebrek aan plaatsvervangers, die in geval van ziekte TIB-leden zouden kunnen vervangen, genoodzaakt gezien het werkproces aan te passen om de continuïteit van het toetsingsproces te kunnen blijven garanderen. Dat is gelukt.

De TIB bestaat nog geen drie jaar. Na een vliegende start in 2018 heeft de TIB zich in de eerste periode gericht op een eerste verbetering van de kwaliteit van de verzoeken van de diensten, opdat de toetsing van die verzoeken op alle voorgeschreven vereisten plaats kon vinden. Het tweede jaar stond met name in het teken van een verdiepingsslag van die kwaliteit. In dit jaarverslag is bijzondere aandacht besteed aan de zogenoemde organisatieverzoeken en de hackbevoegdheid. De TIB ziet in de groei in omvang en reikwijdte van de organisatieverzoeken bij beide diensten aanleiding om de komende tijd scherper te kijken of die voldoen aan alle vereisten. Bij de inzet van de hackbevoegdheid heeft de TIB veel aandacht voor de omgang met bulkdata.

Een punt van zorg zijn de voorgenomen plannen van het (demissionair) kabinet om de toets van de TIB in een aantal opzichten te beperken. De TIB heeft er vanaf het moment van haar oprichting aan gehecht om een volle toets uit te voeren waarbij alle belangen en omstandigheden meegewogen worden. De voorgenomen plannen kunnen betekenen dat de TIB feitelijk geen goede proportionaliteitstoets meer kan doen. Daarbovenop is er het voornemen om twee bevoegdheden niet langer aan een toets van de TIB te onderwerpen; de selectiebevoegdheid en geautomatiseerde data-analyse. Belangrijke waarborgen voor de privacy van burgers komen daarmee te vervallen.

Zover is het echter nog niet. Het komend jaar zal de TIB haar rechtmatigheidstoets zo goed en effectief mogelijk blijven uitvoeren. Uitdaging is en blijft om bij de beoordeling van de verzoeken de juiste balans te vinden tussen de rechtsbescherming van de burger en de operationele noodzaak van de inzet van bijzondere bevoegdheden ten behoeve van de nationale veiligheid.

Mariëtte Moussault
Voorzitter Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden

4 Inleiding

De TIB is een onafhankelijke toetsingscommissie belast met de toetsing van de rechtmatigheid van de door de betrokken minister verleende toestemming voor de inzet van bepaalde bijzondere bevoegdheden door de AIVD of de MIVD. De TIB toetst onder meer de toestemming bij een verzoek tot het tappen van een telefoon of het hacken van een computer, maar ook bij het grootschalig tappen van telecommunicatie via de ether of de kabel.

Aan de toestemming van de minister ligt een schriftelijk verzoek ten grondslag. De betrokken minister verleent toestemming voor de inzet van een bevoegdheid met de ondertekening van het verzoek. Praktisch gezien toetst de TIB dus de inhoud van het schriftelijke verzoek. In dit jaarverslag zal in verband met de leesbaarheid daarom ook wel gesproken worden over het toetsen van verzoeken.

De verschillende aspecten die de TIB toetst staan voornamelijk in de Wet op de inlichtingen en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017). In haar rechtmatigheidstoets beoordeelt de TIB of het *noodzakelijk* is de bevoegdheid in te zetten. Het belang van de in te zetten bevoegdheid wordt gewogen ten opzichte van het nadeel dat de inzet oplevert (*proportionaliteit*). Daarnaast wordt beoordeeld of het lichtste middel wordt ingezet om de benodigde informatie te verkrijgen (*subsidiariteit*). Verder wordt beoordeeld of de inzet van de bevoegdheid *zo gericht mogelijk* is. Het toetsingskader is in het jaarverslag 2018/2019 verder uiteengezet. Het oordeel van de TIB is bindend. Dat betekent dat als de TIB een door de minister verleende toestemming als onrechtmatig beoordeelt, de bevoegdheid niet mag worden ingezet.

De samenstelling en bevoegdheden van de TIB zijn opgenomen in de Wiv 2017. De TIB is na de inwerkingtreding van de Wiv 2017 op 1 mei 2018 met haar toetsingswerkzaamheden begonnen. De TIB bestaat uit drie leden. Twee van de leden hebben brede ervaring binnen de rechterlijke macht. Het derde lid is benoemd op basis van technische deskundigheid. Bij het secretariaat van de TIB is ook gedegen juridische en technische expertise aanwezig.

In de verslagperiode hebben zich in de personele bezetting van de TIB wijzigingen voorgedaan. Met ingang van 1 juni 2020 heeft lid ir. J.R. (Ronald) Prins de TIB verlaten. De TIB heeft hierdoor enige tijd de verzoeken met twee leden moeten beoordelen. Met ingang van 1 december 2020 is A.W.R. (Bert) Hubert als derde lid aangetreden. Hiermee is de TIB weer voorzien van een derde lid met een technische deskundigheid. Het secretariaat is met ingang van 15 september 2020 uitgebreid met een adviseur. In hoofdstuk 8 treft u een nadere beschrijving van de samenstelling van de TIB.

Niet alleen de veranderingen in de personele bezetting hebben gevolgen gehad voor de toetsing door de TIB. De maatregelen tegen verspreiding van COVID-19 hebben ook geleid tot het nemen van aanvullende maatregelen om de continuïteit van de toetsingswerkzaamheden te kunnen blijven

waarborgen. Dat heeft ertoe geleid dat ook in het begin van de verslagperiode tijdelijk met slechts twee leden is getoetst. De Wiv 2017 biedt nog steeds geen ruimte voor de aanstelling van plaatsvervangend leden. Het risico dat de leden elkaar bij regulier gezamenlijk overleg zouden besmetten, waarna toetsing onmogelijk zou worden, was te groot. In een beperkt aantal principiële zaken is hierop een weloverwogen uitzondering gemaakt. Het aantal fysieke contactmomenten tussen de leden, maar ook met anderen binnen het werkveld, is beperkt tot het noodzakelijke.

De TIB heeft sinds haar oprichting in 2018 jaarlijks verslag uitgebracht van de toetsingswerkzaamheden. Op grond van de Wiv 2017 dient het verslag jaarlijks voor 1 mei uitgebracht te worden. Het eerste jaarverslag omvatte de periode van 1 mei 2018 (de dag van volledige inwerkingtreding van de Wiv 2017) tot 1 april 2019. Hierna is een verslag uitgebracht over de periode van 1 april 2019 tot 1 april 2020. Er is voor gekozen eenmalig verslag uit te brengen over een kortere periode, namelijk de periode van 1 april 2020 tot en met 31 december 2020. Hierdoor zullen de jaarverslagen van de TIB voortaan een kalenderjaar bestrijken en in gelijke pas lopen met de jaarverslagen van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) en van de AIVD en de MIVD.

Dit jaarverslag is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 5 wordt een aantal onderwerpen besproken die in de bijzondere aandacht van de TIB staan. De onderzoeksoopdrachtgerichte interceptie op de kabel komt aan de orde, omdat de TIB over dit onderwerp jaarlijks rapporteert. Daarnaast wordt ingegaan op de gesignaleerde groei in omvang en reikwijdte van de organisatieverzoeken bij beide diensten. Tot slot worden verschillende kwesties besproken die zich voordoen bij de beoordeling van verzoeken tot inzet van de hackbevoegdheid.

In hoofdstuk 6 wordt een overzicht gegeven van de resultaten van de toetsing van verzoeken in de verslagperiode. Met name bij de verzoeken van de MIVD is sprake van een stijging van het percentage verzoeken dat als onrechtmatig is beoordeeld. In het voorgaande jaarverslag is opgemerkt dat de kwaliteit van de verzoeken van met name de AIVD was toegenomen. Deze kwaliteitsverbetering bij de AIVD is ook in de afgelopen periode vastgehouden. Er is echter wel reden tot zorg. Ook in de afgelopen periode is gebleken dat beide diensten de TIB meermaals onjuist hebben geïnformeerd.

Tot slot worden in hoofdstuk 7 enkele conclusies met betrekking tot de verslagperiode getrokken. Ook wordt vooruitgekeken naar het jaar 2021.

5 Observaties

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op enkele onderwerpen die de TIB in de verslagperiode bij haar rechtmatigheidstoets in het bijzonder zijn opgevallen. Eerst wordt een beeld geschetst van de ontwikkelingen ten aanzien van de onderzoeksopdrachtgerichte interceptie op de kabel. De TIB rapporteert elk jaar over de uitoefening van deze bevoegdheid.

5.1 Onderzoeksopdrachtgerichte interceptie op de kabel

Bij de totstandkoming van de Wiv 2017 is maatschappelijk en politiek veel aandacht geweest voor de onderzoeksopdrachtgerichte interceptie op de kabel (hierna: kabel OOG-interceptie). Mede naar aanleiding van deze nieuwe bevoegdheid in de Wiv 2017 is het raadgevend referendum gehouden. De nieuwe bevoegdheid werd door critici in dit kader ook wel aangeduid als een 'Sleepnet'. Een meerderheid sprak zich in het raadgevend referendum uit tegen de wet. De voorgestelde nieuwe bevoegdheid is na aanpassingen en door de minister toegezegde beperkingen wel in de Wiv 2017 gekomen. Met de uitoefening van deze bevoegdheid kunnen de diensten telecommunicatie via de kabel intercepteren, zonder dat de interceptie gericht hoeft te zijn op een specifieke persoon of organisatie. Het interceptiepunt wordt in plaats daarvan gekozen op basis van specifieke onderzoeksopdrachten van de dienst.

De TIB is door de ministers gevraagd om expliciet te rapporteren over deze bevoegdheid. Dat doet de TIB ook in dit jaarverslag. In de verslagperiode hebben zich met betrekking tot dit gebied echter geen grote ontwikkelingen voorgedaan.

De toestemmingsduur voor de inzet van kabel OOG-interceptie is een jaar. De bevoegdheid kon, op basis van de verzoeken die in het vorige verslagjaar als rechtmatig zijn beoordeeld, ook in de huidige verslagperiode nog worden ingezet. In deze verslagperiode heeft de TIB geen nieuwe verzoeken ontvangen. Verzoeken om de inzet van de bevoegdheid te verlengen zijn wel door beide diensten aangekondigd. In aanloop daarnaartoe heeft de TIB presentaties ontvangen van de diensten. Met deze presentaties hebben de diensten de TIB geïnformeerd over een voorgenomen wijziging in de uitvoering met betrekking tot kabel OOG-interceptie. De diensten zijn voornemens het verwerven en filteren van gegevens aan te passen. Afhankelijk van de wijze waarop die aanpassing wordt vormgegeven, kan de bevoegdheid gericht maar ook juist minder gericht worden ingezet. De TIB zal bij de rechtmatigheidstoetsing uiteraard ook toetsen of de manier waarop de diensten voornemens zijn om de bevoegdheid in te zetten daadwerkelijk proportioneel en zo gericht mogelijk is.

5.2 Organisatieverzoeken

Op grond van de Wiv 2017 kunnen de diensten bijzondere bevoegdheden richten op personen, maar ook op een groep personen die een organisatie vormt. In het laatste geval biedt de Wiv 2017 de mogelijkheid om gedurende de inzet en zonder voorafgaande toestemming van de minister, nieuwe personen op het verzoek “bij te schrijven”. De bijzondere bevoegdheid kan vervolgens direct worden ingezet op de bijgeschreven personen. Pas als er een verlengingsverzoek komt, kan de TIB bij dat nieuwe verzoek toetsen of die personen terecht als deelnemers van de organisatie zijn aangemerkt.

Organisatieverzoeken dienen juist daarom te voldoen aan bepaalde vereisten. Deze vereisten zijn reeds beschreven in toezichtsrapport 40 van de CTIVD¹. Alle aanbevelingen van de CTIVD met betrekking tot die vereisten zijn door de ambtsvoorgangers van beide ministers overgenomen. Het toetsingskader van de TIB omvat ook die vereisten. Dit betekent samengevat dat uit een organisatieverzoek moet blijken dat daadwerkelijk sprake is van een (fluïde) organisatie en dat de noodzaak bestaat onderzoek te doen naar die organisatie. Er moet aandacht worden besteed aan het samenwerkingsverband, het duurzame karakter, de gemeenschappelijke doelstelling en de kenbaarheid daarvan voor de leden van deze organisatie. Verder is van belang dat uit het verzoek voldoende is op te maken wie onder welke omstandigheden als lid van de organisatie kan worden aangemerkt. *Non-targets*² mogen niet opgenomen worden in organisatieverzoeken, omdat deze personen – anders dan targets – niet als lid van een organisatie kunnen worden beschouwd.

De TIB heeft in de verslagperiode gemerkt dat organisatieverzoeken van beide diensten in reikwijdte en in omvang van de verzochte inzet van bevoegdheden zijn toegenomen. Het voor de rechtmatigheidstoets van de TIB benodigde overzicht is hiermee onder druk komen te staan. Daarnaast merkt de TIB dat vaker onduidelijk is wie onder welke omstandigheden als lid van de organisatie kan worden aangemerkt. Dat heeft in een aantal gevallen geleid tot organisatieverzoeken, waarin ook personen opgenomen waren die evident geen onderdeel uitmaken van de organisatie. Daarbij kan gedacht worden aan een persoon die van buitenaf een faciliterende bijdrage levert aan het doel van de organisatie. De TIB heeft de door de minister verleende toestemming bij een aantal te breed geformuleerde organisatieverzoeken als onrechtmatig beoordeeld.

De TIB heeft in het hiervoor benoemde aanleiding gezien om beide ministers in november 2020 een brief te sturen. In deze brief heeft de TIB benadrukt dat de criteria zoals beschreven in toezichtsrapport 40 van de CTIVD van toepassing zijn.

¹ Toezichtsrapport 40 over de inzet van de afluisterbevoegdheid en van de bevoegdheid tot de selectie van signaal door de AIVD, CTIVD toezichtsrapport 40, 7 oktober 2014.

² Een *non-target* is een persoon uit de omgeving van een *target* jegens wie een bijzondere bevoegdheid wordt ingezet teneinde zicht te krijgen op een *target*.

5.3 Inzet van de hackbevoegdheid

Een van de bijzondere bevoegdheden die de diensten mogen uitoefenen is de bevoegdheid om te hacken³. De diensten kunnen, indien dat nodig blijkt, de hackbevoegdheid ook inzetten tegen derden, om via die derde te kunnen ‘doorstappen’ naar het target. De bevoegdheid kan ook worden ingezet om gegevens over targets te verwerven bij ‘non-targets’ die daar de beschikking over hebben. In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan twee onderwerpen die de TIB in het bijzonder opvallen bij haar toetsing van de verzoeken om deze bevoegdheid in te mogen zetten.

5.3.1 Bulkhacks en de relevantiebepaling

In het voorgaande jaarverslag heeft de TIB omschreven dat diverse bedrijven en organisaties zoals bijvoorbeeld telecom- of hostingproviders veelal beschikken over gegevens die meer zicht kunnen geven op één of meerdere targets van de diensten. Deze gegevens kunnen een bijdrage leveren aan het beantwoorden van de onderzoeksvragen van de diensten. In sommige gevallen kunnen deze gegevens om juridische of operationele redenen echter niet rechtstreeks worden opgevraagd. In die gevallen kunnen de diensten de betrokken minister verzoeken een hack uit te mogen voeren gericht op het bedrijf of de organisatie die over de gegevens beschikt. In de praktijk kan het ongericht verwerven van gegevens vanuit operationeel oogpunt noodzakelijk zijn, wat leidt tot de verwerving van gegevens van targets, maar ook van soms wel miljoenen andere personen die niet in de aandacht van de diensten staan en dat ook nooit zullen staan. De TIB spreekt in die gevallen over *bulkhacks*.

In de Wiv 2017 is niet voorzien in specifieke waarborgen voor de verwerking van bulkdatasets, behalve voor zover het gaat om bulkdatasets verkregen met onderzoeksopdrachtgerichte interceptie (artikel 48 en verder Wiv 2017). De diensten zijn wel gehouden om de gegevens die zij met de uitoefening van bijzondere bevoegdheden verwerven zo spoedig mogelijk op relevantie te beoordelen. Niet relevante gegevens moeten terstond worden vernietigd. De diensten hebben een jaar de tijd om gegevens op relevantie te beoordelen. Deze periode kan eenmalig met zes maanden worden verlengd. Daarna mogen alleen de als relevant beoordeelde gegevens nog langer bewaard worden. De gegevens van personen die niet in de aandacht van de diensten staan, moeten naar het oordeel van de TIB dan ook zo spoedig mogelijk na verwerving vernietigd worden. Het integraal relevant verklaren van een bulkdataset is door de CTIVD als onrechtmatig beoordeeld.⁴

In bepaalde gevallen kan de verwerving van een bulkdataset een doel op zich zijn, bijvoorbeeld als het gaat om gegevens van personen binnen een bepaalde geografische regio. Dit is door de TIB eerder een onderzoeksopdrachtgerichte hack genoemd. De TIB verwacht in die gevallen dat het verzoek tot toestemming een adequate omschrijving bevat van de voorgenomen wijze waarop de relevantiebeoordeling gaat plaatsvinden, aangezien dat een cruciaal onderdeel vormt van de wijze waarop de dienst voornemens is om de bevoegdheid feitelijk in te zetten en de inbreuk die

³ Artikel 45 Wiv 2017.

⁴ Derde voortgangsrapportage over de invoering van de Wiv 2017, CTIVD-rapport nr. 66, 3 december 2019.

daarmee gepaard gaat. Indien de dienst voornemens is een groot deel van de bulkdataset relevant te verklaren, weegt dat zwaar in de proportionaliteitstoets. Immers, dat betekent dat ook gegevens van personen die niet in de aandacht van de diensten staan voor een veel langere tijd in de systemen van de diensten zullen worden bewaard en binnen de dienst breder beschikbaar worden gemaakt. De TIB verwacht daarom dat de diensten in de verzoeken die voorgenomen wijze van gegevensverwerking omschrijven als dat bij het aanvragen van de bevoegdheid (of de verlenging daarvan) reeds bekend of zelfs het doel is. De TIB verwacht ook dat de diensten zoveel mogelijk zullen proberen de omvang van de bulkdataset snel terug te brengen tot de voor het onderzoek noodzakelijke gegevens, om de inbreuk van de inzet van de bevoegdheid te beperken voor personen die niet in de aandacht van de diensten staan.

De TIB heeft in de eerste maanden van de verslagperiode de verleende toestemming ten aanzien van verzoeken waarin bulkdatasets zouden worden verworven als onrechtmatig beoordeeld. In die gevallen was op voorhand onvoldoende duidelijk dat er sprake zou zijn van een later rechtmatig uit te voeren relevantiebepaling of was zelfs reeds duidelijk dat deze relevantiebepaling onrechtmatig zou worden uitgevoerd. Het ging om de gegevens van miljoenen personen die op geen enkele wijze in de aandacht van de diensten staan of ooit zullen komen te staan. Omdat er rekening mee moest worden gehouden dat deze gegevens zouden worden verwerkt en langdurig zouden worden bewaard, werd de inzet niet proportioneel geacht. Ook later in het jaar heeft de TIB de toestemming bij een vergelijkbaar verzoek als onrechtmatig beoordeeld. In dit verzoek werd ten aanzien van de voorgenomen relevantiebeoordeling uitdrukkelijk de mogelijkheid gelaten de bulkdataset integraal relevant te verklaren. Zoals hierboven opgemerkt, is deze integrale wijze van relevant bepalen door de CTIVD als onrechtmatig beoordeeld. De inzet was daarmee niet voldoende gericht en niet proportioneel.

5.3.2 Strategische inzet van de hackbevoegdheid

Beide diensten hebben in deze verslagperiode meermaals verzocht de hackbevoegdheid in te mogen zetten op basis van een uitsluitend strategische onderbouwing. De voorgenomen inzet is in die gevallen niet specifiek gericht op het verkrijgen van gegevens voor de beantwoording van de concrete onderzoeksvragen, maar vooral op het vergroten van de kennis of de mogelijkheden van de diensten.

De diensten dringen bij een 'gewone' hack bijvoorbeeld een computersysteem binnen om de daarin opgeslagen of verwerkte gegevens over te nemen. Bij een strategische hack vindt het binnendringen van een computersysteem echter plaats om een bepaalde toegangspositie te verkrijgen. Deze (strategische) toegangspositie kan de diensten – in een hypothetisch voorbeeld – vervolgens toegang verlenen tot anderszins ontoegankelijke communicatie, zoals versleuteld berichtenverkeer. De positie zou ook kunnen dienen als beginpunt voor de inzet van (andere) bevoegdheden.

De wetgever heeft zich bij de totstandkoming van de Wiv 2017 niet expliciet uitgelaten over de vraag in hoeverre een uitsluitend strategische inzet van de hackbevoegdheid past bij de *'goede taakuitvoering van de diensten'*⁵. De TIB toetst dergelijke verzoeken derhalve binnen hetzelfde beoordelingskader als reguliere verzoeken. Dat betekent dat ook in dergelijke gevallen de noodzaak van de uitoefening van de bevoegdheid moet blijken, de inzet proportioneel en subsidiair is en de inzet van de bevoegdheid zo gericht mogelijk is. Ook wordt getoetst of de technische risico's die samenhangen met de inzet proportioneel zijn. De TIB vindt het wenselijk dat de wetgever zich in algemene zin uitlaat over de toelaatbaarheid van de inzet van de hackbevoegdheid voor uitsluitend strategische doeleinden en wat daarvoor het kader is.

In de verslagperiode heeft de TIB verzoeken beoordeeld waarin de hackbevoegdheid uitsluitend strategisch zou moeten worden ingezet. Dit heeft geleid tot zowel rechtmatigbeoordeling als onrechtmatigbeoordeling.

⁵ Artikel 28 Wiv 2017.

6 Resultaten en bevindingen

6.1 Algemeen beeld bij de verzoeken

De TIB heeft in deze verslagperiode van 9 maanden in totaal 2.165 verzoeken getoetst. In het vorige verslagjaar werden in 12 maanden 2.355 verzoeken getoetst. Het aantal verzoeken is ten opzichte van het vorige verslagjaar met 22,6% toegenomen. Die toename heeft met name in de laatste maanden van 2020 plaatsgevonden. Deze stijging, zowel in aantal als omvang, zet de mogelijkheid van de TIB onder druk de verzoeken naar behoren te kunnen blijven toetsen. De TIB zal zowel met het toenemende aantal, als met de toenemende omvang en complexiteit, van de verzoeken moeten kunnen meegroeien.

In de verslagperiode heeft de TIB in 24,7% van de gevallen vragen aan de MIVD gesteld. Dit percentage is licht gedaald ten opzichte van de voorgaande verslagperiode, waarin de TIB in 26,5% van de gevallen vragen heeft gesteld. De TIB heeft in deze periode aan de AIVD in 8,6% van de gevallen vragen gesteld. Dit was in het vorig verslagjaar 9,3% van de gevallen. Dit percentage is dus ook gedaald ten opzichte van het vorige verslagjaar. Vragen worden gesteld om ervoor te zorgen dat de TIB én de diensten hetzelfde beeld hebben van de verzochte inzet van een bijzondere bevoegdheid, maar ook omdat soms informatie ontbreekt die volgens de wet wel in het verzoek hoort te staan.

Ten tijde van de start van de TIB in 2018 was de kwaliteit van de verzoeken van de MIVD relatief hoog. In het voorgaande jaarverslag zijn enkele aandachtspunten benoemd. De TIB ziet dat de in dat verslag genoemde aandachtspunten onvoldoende zijn verbeterd in deze verslagperiode. Zo blijkt na doorvragen dat – bijvoorbeeld – een andere, ruimere inzet van de verzochte bevoegdheid is beoogd en dus ruimer dan waarvoor toestemming is verleend door de minister. Dit is mede de oorzaak van de toename in het aantal onrechtmatigheidsoordelen van de TIB ten aanzien van verzoeken van de MIVD.

Met name de begrenzing van de uitoefening van de bijzondere bevoegdheden is een punt van aandacht. Dit geldt bij het voornemen om gegevens van non-targets in bulk te verwerven en integraal relevant te verklaren maar ook bij de soms onvoldoende begrenzing van verzoeken gericht op organisaties. Hierdoor wordt de reikwijdte van de verzochte inzet te groot. Dit raakt afhankelijk van de aard van het verzoek met name aan de proportionaliteit en de subsidiariteit, maar ook aan de gerichtheid.

In het eerste jaarverslag heeft de TIB de kwaliteit van verzoeken van de AIVD aangeduid als punt van zorg. De AIVD heeft sindsdien grote stappen gezet om de kwaliteit van de verzoeken te verbeteren. De goede resultaten daarvan zijn in het voorgaande jaarverslag benoemd. De TIB ziet dat de verzoeken ook in deze verslagperiode over het algemeen deugdelijk zijn gemotiveerd. Gebreken met betrekking tot de formele vereisten aan een verzoek, zoals het vermelden van een

identiteit of kenmerk, komen vrijwel niet meer voor. De TIB heeft echter aanleiding haar zorgen uit te spreken over de juistheid van de gepresenteerde informatie in de verzoeken, maar ook in de antwoorden op vragen gesteld door de TIB.

In het vorig jaarverslag heeft de TIB al opgemerkt dat de AIVD de TIB niet altijd volledig en een aantal maal ook onjuist heeft geïnformeerd. Dit bleek pas nadat de TIB vragen stelde over de verzoeken. De TIB heeft de betrokken minister hierover via haar schriftelijke beslissingen geïnformeerd en er hebben gesprekken plaatsgevonden tussen de TIB en de dienstleiding van de AIVD. Door de dienstleiding van de AIVD is toegezegd bijzondere aandacht te besteden aan de juiste en volledige informatievoorziening aan de TIB.

De TIB stelt vast dat deze toezegging nog niet heeft geleid tot voldoende verbetering. Ook in de afgelopen periode heeft de TIB meermaals geconstateerd dat informatie die de AIVD, maar ook de MIVD, in het verzoek tot toestemming had opgenomen later onjuist bleek te zijn. Beide diensten hebben meermaals bij de beantwoording van vragen van de TIB aangegeven dat informatie in de verzoeken een verkeerde voorstelling van zaken gaf, of dat informatie feitelijk onjuist was. Hoewel er geen aanwijzingen zijn dat de TIB opzettelijk onjuist is geïnformeerd, spreekt de TIB haar zorg uit. De betrokken ministers baseren hun toestemming uitsluitend op de inhoud van de verzoeken. Ook is het voorgekomen dat de TIB naar aanleiding van de beantwoording van vragen heeft doorgevraagd en de diensten pas daarna hebben aangegeven dat de eerdere beantwoording van vragen feitelijk onjuist was. Juist omdat de TIB geen eigen mogelijkheden heeft om informatie zelf op te zoeken en dus als toezichthouder volledig afhankelijk is van de informatieverstrekking door de diensten is het cruciaal dat zij kan vertrouwen op de juistheid van de informatie. De TIB verwacht daarom van de AIVD en de MIVD in 2021 betekenisvolle stappen om deze situatie niet langer te laten voortduren.

6.2 Resultaten van de rechtmatigheidstoets

Zoals hiervoor benoemd heeft de TIB in de afgelopen periode 2.165 verzoeken getoetst. De TIB heeft bij 1,9% van de verzoeken van de AIVD geoordeeld dat de toestemming onrechtmatig is verleend. De TIB heeft bij 8,1% van de verzoeken van de MIVD geoordeeld dat de toestemming onrechtmatig is verleend. Voor beide diensten is het aantal onrechtmatigheden gestegen ten opzichte van de voorgaande periode. Het gaat bij de AIVD om een stijging van 1,7% naar 1,9%. Bij de MIVD is het aantal onrechtmatigheden gestegen van 3,1% naar 8,1%.⁶

Wanneer een verzoek voor de inzet van een bijzondere bevoegdheid als onrechtmatig is beoordeeld, kan de dienst ervoor kiezen een nieuw en aangepast verzoek in te dienen. Dit nieuwe verzoek kan rechtmatig worden bevonden, bijvoorbeeld omdat de bevoegdheid meer gericht wordt ingezet, of de inbreuk op grondrechten anderszins wordt beperkt. In de verslagperiode zijn 69% van de onrechtmatig beoordeelde verzoeken op een later moment in een wezenlijk gewijzigde vorm als rechtmatig beoordeeld. De wijziging ziet bijvoorbeeld op een meer gerichte inzet van de bevoegdheid. In de overige 31% van de gevallen zijn verzoeken die door de TIB als onrechtmatig zijn beoordeeld niet opnieuw ingediend of bij herhaling als onrechtmatig beoordeeld. Deze gevallen betreffen met name onderzoeksopdrachtgerichte (bulk)hacks en andere (strategische) hacks op non-targets of derden. In het voorgaande verslagjaar werd 86% van de onrechtmatig beoordeelde verzoeken op een later moment in een aangepaste vorm alsnog als rechtmatig beoordeeld. Het is dus vaker voorgekomen dat een als onrechtmatig beoordeeld verzoek definitief onrechtmatig is gebleven.

Het is in deze verslagperiode enkele keren voorgekomen dat een verzoek werd ingediend bij de TIB, maar al dan niet als gevolg van door de TIB gestelde vragen is ingetrokken. Het ging om 3 verzoeken van de AIVD en 2 verzoeken van de MIVD. De TIB heeft deze verzoeken derhalve niet (verder) beoordeeld.

Het is in deze verslagperiode niet voorgekomen dat de TIB zich onbevoegd heeft verklaard om te oordelen over een verzoek, omdat de inzet gericht was op een persoon die volgens de TIB moest worden aangemerkt als journalist of advocaat. De inzet van een bevoegdheid gericht op een journalist of advocaat moet op grond van artikel 30 van de Wiv 2017 worden voorgelegd aan de rechtbank Den Haag als dit kan leiden tot de verwerving van gegevens over bronnen van journalisten of de vertrouwelijke communicatie tussen een advocaat en diens cliënt.

⁶ Zoals eerder vermeld besloeg de vorige verslagperiode een geheel kalenderjaar (periode van 1 april 2019 tot 1 april 2020) en is de huidige verslagperiode beperkt tot 9 maanden.

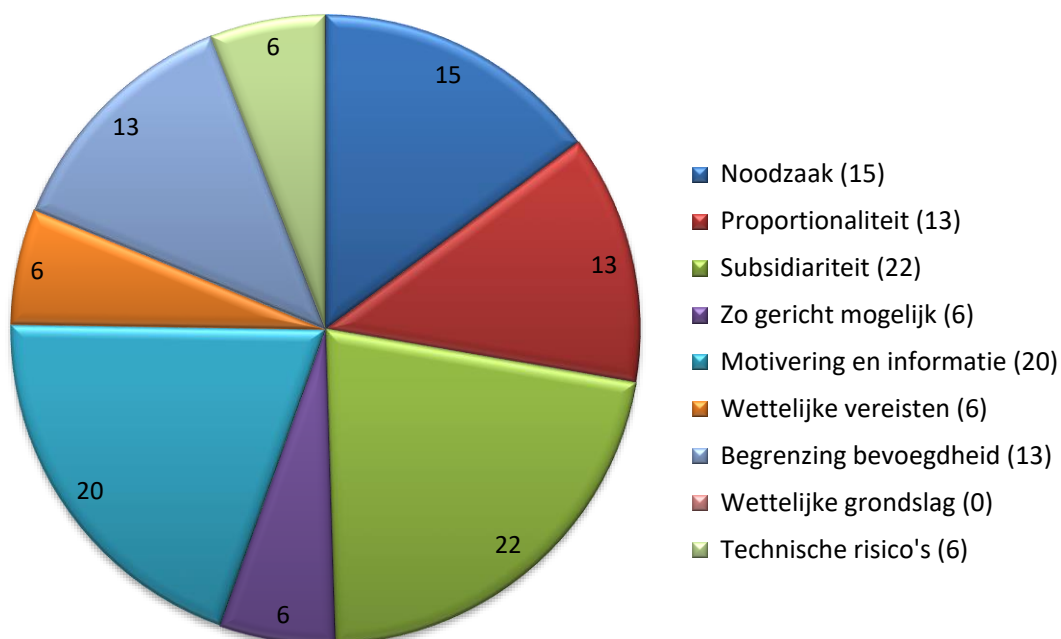
6.3 Beoordeling spoedprocedure

Voor spoedeisende gevallen is in de Wiv 2017 een procedure opgenomen, waarbij de bevoegdheid al kan worden ingezet voordat de rechtmatigheidstoets door de TIB heeft plaatsgevonden. Dat kan alleen als de reguliere procedure niet kan worden afgewacht. De minister moet ook in spoedeisende gevallen wel eerst toestemming verlenen. De verleende toestemming moet vervolgens zo snel mogelijk alsnog worden voorgelegd aan de TIB voor een rechtmatigheidstoets. Indien de TIB de verleende toestemming onrechtmatig acht, moeten alle gegevens die met de uitoefening van de bevoegdheid zijn verkregen meteen worden vernietigd. De TIB oordeelt ook over toepassing van de spoedprocedure zelf. Als de spoedprocedure ten onrechte is toegepast, moet de TIB vervolgens bepalen wat er met de verkregen gegevens dient te gebeuren.

De spoedprocedure is in de afgelopen periode bij 2,1% van de verzoeken van de AIVD en 1,0% van de verzoeken van de MIVD toegepast. In al deze gevallen is zowel de inzet van de bevoegdheid als de toepassing van de spoedprocedure als rechtmatig beoordeeld. Dit is voor de AIVD een verbetering, omdat er in de voorgaande periode nog wel sprake was van enkele gevallen waarin naar het oordeel van de TIB geen sprake was van onverwijlde operationele spoed. Dat kwam in het vorig verslagjaar nog voor in 2,9% van de gevallen waarin de spoedprocedure werd toegepast. Bij de MIVD is er in dit opzicht geen verandering omdat ook al in het vorig verslagjaar in alle gevallen de inzet en de toepassing van de spoedprocedure als rechtmatig zijn beoordeeld.

6.4 Grondslagen van onrechtmatigheden

In figuur 1 wordt een overzicht gegeven van de redenen waarom verzoeken als onrechtmatig zijn beoordeeld. In figuur 2 worden deze cijfers vergeleken met het voorgaande verslagjaar. De figuren hebben zowel betrekking op de verzoeken van de AIVD als van de MIVD. Eén verzoek kan om meerdere redenen als onrechtmatig beoordeeld worden. Zo kan de noodzaak van een verzoek bijvoorbeeld onvoldoende zijn onderbouwd. Vaak is het verzoek dan ook niet proportioneel. Eén verzoek wordt in de telling dan meerdere malen meegenomen.

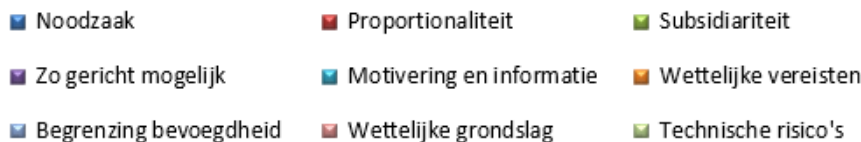
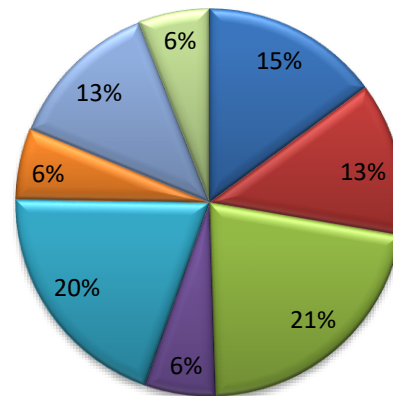
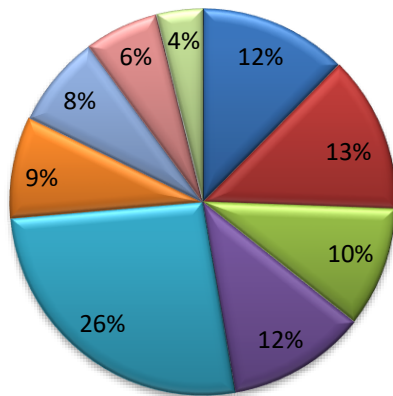
Figuur 1 – Overzicht van de grondslag van onrechtmatigheden (in absolute aantallen)

Uitleg bij de toetsingselementen in de legenda

De TIB toetst of de inzet van een bijzondere bevoegdheid *noodzakelijk* is, of de inzet geen onevenredig nadeel oplevert in vergelijking met de noodzaak (*proportionaliteit*), of het doel ook kan worden bereikt met minder ingrijpende bevoegdheden (*subsidiariteit*) en of de bevoegdheid *zo gericht mogelijk* wordt ingezet. Daarnaast toetst de TIB ook aan andere rechtmatigheidsaspecten. Is er een *wettelijke grondslag* voor de inzet van de bevoegdheid; dat wil zeggen sluit de inzet die wordt verzocht aan bij een artikel in de wet. Daarbij toetst de TIB ook of de inzet de reikwijdte van de wet niet overschrijdt (*begrenzing bevoegdheid*) en of is voldaan aan de formele eisen die de wet stelt. Verder is het van belang dat de verzoeken om bevoegdheden in te zetten voldoende *informatie* bevatten over de relevante feiten en omstandigheden, maar ook dat de vereiste elementen met betrekking tot de voorgenomen inzet van de bevoegdheid naar behoren *gemotiveerd* worden. Bij de inzet van de hackbevoegdheid moeten de *technische risico's* nadrukkelijk worden omschreven.

Onrechtmatigheden vorig verslagjaar
(1 april 2019 tot 1 april 2020)

Onrechtmatigheden huidige verslagperiode
(1 april 2020 tot en met 31 december 2020)

Figuur 2 – Vergelijking van de grondslag van onrechtmatigheden (in percentages)

In vergelijking met het verslagjaar 2019-2020 valt met name de relatieve stijging van het aantal verzoeken dat als onrechtmatig is beoordeeld op basis van de (motivering van de) subsidiariteit op. Dat betekent dat het vaker is voorgekomen dat een van de diensten een bijzondere bevoegdheid heeft willen inzetten waarbij niet voldoende was gemotiveerd dat de bijzondere bevoegdheid het lichtste middel was om de onderzoeksvragen te beantwoorden.

In positieve zin valt de halvering op van het percentage verzoeken dat als onrechtmatig is beoordeeld wegens een niet zo gericht mogelijke inzet. Het is dus minder vaak voorgekomen dat een van de diensten een bijzondere bevoegdheid wilde inzetten die zou leiden tot de verwerving van meer gegevens dan voor het onderzoek noodzakelijk. Echter, het aantal verzoeken waarin een van de diensten een bijzondere bevoegdheid wilde inzetten die uiteindelijk ruimer bleek te zijn (minder begrensd in reikwijdte) dan toelaatbaar of waarvoor de minister toestemming had verleend maakt ook in de afgelopen verslagperiode een substantieel deel uit van het totaal. Met name bij de MIVD heeft dit geleid tot een stijging van het aantal verzoeken dat als onrechtmatig is beoordeeld.

Het aantal verzoeken dat als onrechtmatig is beoordeeld vanwege het ontbreken van formele (wettelijke) vereisten is verder gedaald, net als het aantal verzoeken dat als onrechtmatig is beoordeeld vanwege gebreken in de verstrekte informatie en motivatie. Verzoeken die als onrechtmatig zijn beoordeeld wegens het ontbreken van een wettelijke grondslag voor de verzochte inzet zijn in de verslagperiode niet meer voorgekomen.

7 Conclusie en vooruitblik

Het aantal verzoeken dat de TIB heeft beoordeeld is fors toegenomen. Anders dan in het voorgaande verslagjaar heeft de TIB in deze verslagperiode ook een stijging waargenomen van het percentage verzoeken dat als onrechtmatig is beoordeeld. Bij de AIVD is sprake van een stijging van 1,7% naar 1,9%. Bij de MIVD is dit percentage gestegen, van 3,1% naar 8,1%. Belangrijker dan de stijging van het aantal onrechtmatigheden vindt de TIB een adequate informatievoorziening. De TIB vraagt beide diensten hier dringend nadere aandacht aan te schenken.

De TIB heeft in de verslagperiode geen nieuwe verzoeken met betrekking tot kabel OOG-interceptie ontvangen. De TIB heeft in het najaar van 2020 wel een aantal presentaties ontvangen van de diensten, over een voorgenomen wijziging in de uitvoering met betrekking tot kabel OOG-interceptie. De diensten zijn voornemens om het verwerven en filteren van gegevens aan te passen. Afhankelijk van de wijze waarop aan die aanpassing wordt vormgegeven, kan de bevoegdheid gericht maar ook minder gericht worden ingezet. Naar verwachting zullen de diensten in de eerste helft van 2021 nieuwe verzoeken met betrekking tot kabel OOG-interceptie voorleggen.

In het najaar van 2020 heeft de TIB aanleiding gezien om beide ministers een brief te sturen, waarin de aandacht wordt gevraagd voor organisatieverzoeken. De TIB heeft geconstateerd dat organisatieverzoeken van beide diensten in reikwijdte van de verzochte inzet van bevoegdheden is toegenomen. Daarnaast is hiermee het voor de rechtmatigheidstoets van de TIB benodigde overzicht hiermee onder druk komen te staan.

Bij de beoordeling van verzoeken tot uitoefening van de hackbevoegdheid heeft de TIB een aantal kwesties gesignaleerd die de nadere aandacht van de TIB hebben gevraagd. Het zijn vooral kwesties die bij de totstandkoming van de Wiv 2017 niet expliciet zijn benoemd. In sommige verzoeken om bulkhacks te mogen uitvoeren was op voorhand onvoldoende duidelijk dat er sprake zou zijn van een later rechtmatig uit te voeren relevantiebepaling. In een aantal gevallen is zelfs expliciet de mogelijkheid gelaten om de gehele bulkdataset relevant te verklaren, in strijd met het oordeel van de CTIVD daarover.

Het is voorgekomen dat verzoeken zijn ingediend waarin verzocht werd de hackbevoegdheid in te mogen zetten op basis van een uitsluitend strategische onderbouwing. Hierover heeft de wetgever zich bij totstandkoming van de Wiv 2017 niet expliciet uitgelaten. De TIB acht het wenselijk dat de wetgever zich alsnog uitlaat over de toelaatbaarheid van strategische hackoperaties en het kader daarvan.

Hiermee wordt de bespreking van de belangrijkste conclusies uit dit jaarverslag afgesloten en werpen we een blik op de toekomst.

In de verslagperiode heeft de TIB enkele gesprekken gevoerd met leden van de Evaluatiecommissie Wiv 2017. Op 20 januari 2021 presenteerde de commissie haar rapport. Diezelfde dag heeft de TIB een eerste reactie gegeven.⁷ De TIB voelt zich gesterkt door de constatering van de Evaluatiecommissie dat de TIB *“van grote meerwaarde is voor het toezichtstelsel”* en de bindende toets vooraf *“een belangrijke waarborg is die aan het systeem is toegevoegd”*.

De TIB ziet echter, samen met de CTIVD, dat een aantal van de voorstellen van de Evaluatiecommissie een achteruitgang zullen betekenen in de balans tussen bescherming van de nationale veiligheid en de privacy van burgers en daarmee voor de waarborgen van de rechtsstaat. De proportionaliteitstoets die de TIB thans uitvoert zal gemarginaliseerd worden. Belangrijke bevoegdheden zoals de selectiebevoegdheid hoeven helemaal niet meer aan de TIB voorgelegd te worden. Het vooraf toetsen van de selectie van gegevens die verworven worden door OOG-interceptie is nu juist een belangrijke waarborg. De TIB en de CTIVD hebben hiervoor inmiddels aandacht gevraagd. Vanzelfsprekend zal de TIB de reactie van de wetgever op de aanbevelingen van de commissie op de voet volgen en is zij gaarne bereid toe te lichten wat de gevolgen van de voorstellen van de Evaluatiecommissie zijn voor de hiervoor genoemde balans.

De parlementaire behandeling van het in 2018 ingediende voorstel tot wijziging van de Wiv 2017 zal het komend jaar worden voortgezet.⁸ Het wijzigingsvoorstel bevat voor de TIB relevante wijzigingen aan de wet, waaronder de mogelijkheid tot benoeming van plaatsvervangend leden. De TIB bestaat slechts uit drie leden en is daarom kwetsbaar. Zeker omdat voor de uitvoering van de rechtmatigheidstoets minimaal één van de twee leden met een rechterlijke achtergrond benodigd is. De mogelijkheid tot benoeming van plaatsvervangend leden is voor het verzekeren van de continuïteit van het toetsingsproces van groot belang. Ook het secretariaat van de TIB was en is te kwetsbaar. In 2020 heeft de TIB een begin gemaakt met het versterken van haar secretariaat van 2 naar 3 fte. Gezien het toenemende aantal en omvang van de verzoeken zal ook in 2021 een verdere versterking van de TIB noodzakelijk zijn.

De nationale veiligheid is een pijler van de rechtsstaat waar traditioneel gezien de nationale overheden zelf over gaan. Toch is ook hier de invloed van internationale jurisprudentie merkbaar. Enerzijds kan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens toetsen of beperkingen van bijvoorbeeld het recht op privacy (vastgelegd in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden) in het belang van de nationale veiligheid in een democratische samenleving noodzakelijk zijn. Anderzijds kan het Hof van Justitie van de Europese Unie toetsen of de nationale rechter beslissingen op basis van het EU-recht in overeenstemming zijn met het Handvest voor de grondrechten van de EU, waarin onder meer het recht op bescherming van persoonsgegevens is uitgewerkt. Af en toe worden door beide rechterlijke instanties uitspraken

⁷ De volledige eerste reactie van de TIB is beschikbaar op www.tib-ivd.nl.

⁸ Op 10 juni 2020 is een wijzigingsvoorstel van de Wiv 2017 aangenomen door de Tweede Kamer. Het wijzigingsvoorstel is thans in behandeling bij de Eerste Kamer en staat los van plannen van het (demissionair) kabinet met de voorstellen van de Evaluatiecommissie.

gedaan die potentieel gevolgen hebben voor de uitleg van de Wiv 2017.⁹ Daarmee kunnen zij ook gevolgen hebben voor de toetsing van de verzoeken, zowel wat betreft de uitleg van toetsingskaders als de vraag welke bevoegdheden middels verzoeken aan de TIB moeten worden voorgelegd. De TIB volgt de internationale jurisprudentie ook in het komend jaar.

De TIB heeft sinds haar oprichting overleg gevoerd met de CTIVD. Dit heeft onder meer geleid tot een rechtseenheidsoverleg. Gezamenlijke standpunten over bepaalde interpretaties van normen en beoordelingskaders zijn in openbare brieven vervat en naar de betrokken ministers en de Tweede Kamer gezonden. De TIB zal ook in het komend jaar in het belang van rechtseenheid in overleg treden met de CTIVD en zal dit contact op een aantal terreinen ook intensiveren.

De TIB zal in het komende jaar bij het toetsen van de verzoeken met name aandacht besteden aan (de begrenzing van) organisatieverzoeken en uitoefening van de hackbevoegdheid binnen de context zoals geschetst in hoofdstuk 5.

Het volgend jaar zullen wij u wederom informeren over de bevindingen en resultaten van de toetsing van verzoeken en de ontwikkelingen binnen de TIB. Het jaarverslag zal dan een overzicht bieden over het gehele kalenderjaar 2021.

⁹ Laatstelijk de uitspraken van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 6 oktober 2020 in de zaken Privacy International (C-623/17, ECLI:EU:C:2020:790) en de gevoegde zaken Le Quadrature du Net e.a. en Ordre des barreaux francophones et germanophones e.a. (C-511/18, C-512/18 en C520/18, ECLI:EU:C:2020:929)

8 Samenstelling van de TIB

De TIB bestaat uit drie leden, waarvan er twee een achtergrond als rechter hebben. Het derde lid kan worden benoemd op grond van technische deskundigheid. De leden worden benoemd na een selectieprocedure waarin de rechtsprekende, wetgevende en uitvoerende macht betrokken zijn. De commissie wordt ondersteund door een secretariaat. De TIB is thans als volgt samengesteld.

mr. M. (Mariëtte) Moussault
Voorzitter

mr. A.R.O. (Lex) Mooy
Lid

A.W.R. (Bert) Hubert
Lid vanaf 1 december 2020.

